

ואתחנן

ספמ"ה) והנה בפסוק הקודם כתיב כי לא תעבור את הירדן הזה ואמרו בספרי פנחס אף עצמותיך לא יעברו את הירדן ובא ליתן טעם למה עצמותיך לא יעברו כי ישכנו בגיא מול בית פעור ומוכרח להקבר שם לכפר על מעשה פעור ושלא יוכל לקטרג כנ"ל.

לא תוסיפו על הדבר אשר אנכי מצוה אתכם ולא תגרעו ממנו ובפ' ראה כתיב את כל הדבר וגו' לא תוסיף עליו ולא תגרע ממנו. נ' דקרא דידן לא תוסיפו קאי על הצבור וב"ד שאסור להוסיף מצוה חדשה לכן כתיב לשון רבים [ומה שחז"ל תקנו כמה דברים ותקנות כבר תירצה הרמב"ם בסוף הקדמתו] וקראי דפ' ראה ביחיד קאי שאסור לו להוסיף על התפילין וג"כ וכדומה (שוב הראוני דבאדרת אליהו להגר"א כ"כ).

ראה למדתי אתכם חקים ומשפטים כאשר צוני ה' אלקי, בכ"מ כתיב אלקינו ולא אלקי, ונ' שזה מכוון ע"פ הגמ' בנדרים ל"ח א' לא ניתנה תורה אלא למשה ולזרעו כו' ראה למדתי כו' כאשר צוני ה' אלקי אותי צוה ואני לכם ולכן כתיב כאן אלקי שצוה דק אותו ואף דמסיק שם פלפולא בעלמא עכ"פ לענין פלפולא לא ניתנה אלא למשה וכאן נמי מכוין לפלפולא ש"ת ולכן כתיב ה' אלקי.

רק השמר לך ושמור נפשך מאד, בברכות ל"ב ב' מבואר דקאי אמי שאין נזהר וגורם לאבד עצמו (ואע"ג דגוי אמרה מ"מ מדהגמ' הביאו משמע שהוא נכון) וקשה דהא בקרא כתיב פן תשכח את הדברים וגו', וי"ל דאמר' במנחות צ"ט ב' כל שאין משמר את התורה אין נשמתו משתמרת (ומשמע שם דקאי אהאי קרא רק השמר לך ושמור נפשך פן תשכח ע"ש בגמ' וכ"כ מהרש"א שם) ושפיר קאי אמאכד עצמו.

כי תוליד בנים וגו' תאכדון מהר ובגיטין פ"ח ב' ש"מ מהרה דמרי עלמא תתנ"ב שנה הוא, אולי יש ללמוד מכאן שהמשאל דבר

ההר הטוב הזה אמרו במכילתא סוף פ' בשלח זה הר המלך ועמש"כ ביאור בזה בפ' חזאת הברכה בעז"ה.

ושא עיניך ימה וצפונה ותימנה ומזרחה, יל"ע שאין זה הסדר דרך ימין דהול"ל ימה וצפונה ומזרחה ונגבה (שהרי הוא עמד במזרח) כמו שאנו מוליכין את הלולב, ועוד יש להק' למה לו להסתכל למזרח הרי הוא עמד בעבר הירדן שהוא מזרח א"י א"כ במזרח הוא חו"ל, ולפי הנראה אחר העיון בפסוקי חזאת הברכה בסדר שהראהו נראה דהאי ימה הוא סמוך למראה עיניו שהי' עומד במזרח א"כ מול עיניו הי' נקרא מערב שלו ולפי שאין מעבירין על המצות [ואז הי' לו מצוה לראות] הראהו תחלה הסמוך לו שהוא ארץ גלעד שהי' עומד בתוכו ואח"כ פנה דרך ימין לצפון ומשם פנה כסדר כל המערב עד דרום ובסוף הראהו מאחוריו שהוא הצד השני של עבה"י זה נקרא מזרחה והוא ממש הסדר הזה, והוא מדויק בפסוקי חזאת הברכה ויראהו את הגלעד הוא עבה"י הסמוך לו והוא נקרא ימה אצלו ואח"כ פנה לצפון והראהו עד דן שהוא בצפון א"י ואח"כ נפתלי ואפרים ומנשה ויהודה שהוא פונה כ"ז מצפון לדרום עד הים ואח"כ את הנגב עד ידיחו ובסוף הראהו עבה"י שמאחוריו עד צוער והאי צוער נראה שהוא עיר מואב שהיתה בקצה עבר הירדן כמבואר בפסוקים בישעי' ט"ז ובירמ' מ"ח.

ונשב בגיא מול בית פעור. צ"ב מה רצה לומר בזה (ועי' בספרי) ומה זה שיין להקדום, וי"ל ע"פ הגמ' בסוטה י"ד א' מפני מה נקבר משה מול בית פעור כדי לכפר על מעשה פעור ובתו' שם הביאו מדרש בכל שנה ושנה בעת שחטאו ישראל בבנות מואב באותו פרק בית פעור עולה למעלה כדי לקטרג ולהזכיר עון וכשהוא רואה קברו של משה חוזר ושוקע שמ"ר שקעו בקרקע עד חוטמו וכל שעה שעולה חוזר ונשקע למקום ששקעו מ"ר (והוא מפדר"א